

THE MAKING OF...

digitalna prošlost i sadašnjost

regionalna konferencija o TV serijama

27. i 28. maj 2021.

Knjiga apstrakata

FAKULTET
DRAMSKIH
UMETNOSTI
U BEOGRADU

Република Србија

Министарство просвете,
науке и технолошког развоја

**THE MAKING OF...
digitalna prošlost i sadašnjost
regionalna konferencija o TV serijama
27. i 28. maj 2021.**

KNJIGA APSTRAKATA

**THE MAKING OF...
digitalna prošlost i sadašnjost
KNJIGA APSTRAKATA**

Urednice
mr Vanja Šibalić
dr Biljana Mitrović

Izdavač
Fakultet dramskih umetnosti

Za izdavača
prof. Miloš Pavlović, dekan FDU

Dizajn korica
dr Ksenija Marković Božović

Prelom i štampa
River Print

Tiraž
60

ISBN
978-86-82101-91-8

**THE MAKING OF...
digitalna prošlost i sadašnjost
KNJIGA APSTRAKATA**

Urednice
mr Vanja Šibalić
dr Biljana Mitrović

Fakultet dramskih umetnosti
Beograd, 2021.

PROGRAMSKI ODBOR NAUČNOG SKUPA

dr Nevena Daković, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija,
predsedavajuća Programskog odbora

dekan Miloš Pavlović, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija
dekan Srđan Vuletić, Akademija scenske umjetnosti, Bosna i
Hercegovina

prodekan Davor Švajić, Akademija dramske umjetnosti,
Hrvatska

prodekanasa dr Elma Tataragić, Akademija scenskih
umjetnosti, Bosna i Hercegovina

Stefan Arsenijević, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

Deniz Bayrakdar, PhD, Kadir Has University, Turkey

dr Ildiko Erdei, Filozofski fakultet, Srbija

dr Tatjana Ćitić, rukovodilac Sektora za razvoj i nove poslove
RTS, Srbija

dr Aleksandra Kolaković, Instituta za političke studije u
Beogradu

Jelena Mitrović, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

dr Tijana Popović Mlađenović, Fakultet muzičke umetnosti u
Beogradu

dr Nebojša Romčević, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

ORGANIZACIONI ODBOR NAUČNOG SKUPA

dr Aleksandra Milovanović, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija,
predsedavajuća Organizacionog odbora

Amra Bakšić Čamo, Akademija scenskih umjetnosti, Bosna i
Hercegovina

Ankica Jurić Tilić, Akademija dramskih umjetnosti, Hrvatska
Milena Kvapil, Ivan Aran Studio, Srbija

dr Ksenija Marković Božović, Fakultet dramskih umetnosti,
Srbija

dr Biljana Mitrović, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

MA Maša Seničić, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

mr Vanja Šibalić, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

Održavanje ove konferencije podržalo je Ministarstvo prosvete,
nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije

Konferencija je deo naučno-istraživačke delatnosti Fakulteta
dramskih umetnosti, finansirane prema ugovoru sklopljenim sa
Ministarstvom prosvete, nauke i tehnološkog razvoja.

SADRŽAJ

THE MAKING OF...

digitalna prošlost i sadašnjost	9
---------------------------------------	---

REGIONALNA EDUKATIVNA MREŽA

O TV SERIJAMA	11
---------------------	----

PROŠLOST I SADAŠNJOST TV SERIJA

Epizoda 1

Unboxing Television Screen:

Television Series Today	17
-------------------------------	----

Nevena Daković

Theoretical Perspectives and Case Studies:

Serbia (From Geopolitics to Geocriticism)	17
---	----

Deniz Bayrakdar

Theoretical Perspective and Case Studies:

Turkey and Soft Political Power	17
---------------------------------------	----

Ildiko Erdei

Methodological Aspect:

Ethnography of Television and TV series	18
---	----

Round table discussion about the project

18

Epizoda 2

Based On a True (Hi)Story	19
--	----

Bojan Vuletić, Aleksandra Kolaković,

Nevena Daković, Stefan Radojković, Milan Gulić

Epizoda 3

Budućnost serija i digitalnih medija,

regionalni horizont produkcije	21
---	----

<i>Ankica Jurić Tilić</i>	
<i>High-end TV serije: Transformacija televizijske produkcije..</i>	21
<i>Amra Bakšić Čamo</i>	
<i>CineLink: regionalni koproducijski market za razvoj</i>	
<i>filmova i TV serija</i>	22
<i>Tatjana Ćitić</i>	
<i>RTS Planeta: od linearog do nelinearnog</i>	
<i>praćenja TV serija</i>	23
Epizoda 4	
TV serija MOČVARA, razgovor sa autorskom ekipom...	25
<i>Oleg Novković, Milena Marković,</i>	
<i>Miladin Čolaković, Jelena Mitrović</i>	
Epizoda 5	
TV serije, šta gledamo u sezoni zlatne epohe	27
<i>Marija Vićić</i>	
<i>Regionalna hit serija Besa: Kako do gledalaca</i>	
<i>u medijski konvergentno vreme</i>	27
<i>Milena Kvapil</i>	
<i>Državni službenik: Ogledalo stvarnosti i novi pogled</i>	
<i>na savremenu srpsku istoriju</i>	28
<i>Danica Pajović</i>	
<i>Senke nad Balkanom: Autorska sloboda</i>	
<i>u dramaturškom tretmanu istorijske građe</i>	29
<i>Stefan Arsenijević</i>	
<i>Everything Old is New Again: 40 godina serije</i>	
<i>Grlom u jagode</i>	30
BIOGRAFIJE UČESNIKA	31

THE MAKING OF... digitalna prošlost i sadašnjost

Regionalna konferencija o TV serijama THE MAKING OF... Digitalna prošlost i sadašnjost održava se 27. i 28. maja 2021. godine, u online formatu (Zoom, YouTube i Facebook live).

Konferenciju organizuje Fakultet dramskih umetnosti (Beograd, Republika Srbija) u saradnji sa Akademijom scenskih umjetnosti (Sarajevo, Bosna i Hercegovina), Akademijom dramske umjetnosti (Zagreb, Republika Hrvatska) i Ministarstvom obrazovanja, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije.

THE MAKING OF... je usmeren ka pitanjima savremene kulture i medija, koji su u ovom trenutku obeleženi brojnim serijalnim strukturama, umnožavanjem igranih sadržaja koji se razvijaju u nastavcima, digitalizacijom TV serija kao zajedničkog kulturnog nasleđa i velikim izborom novih kvalitetnih TV serija kada su u pitanju formati, žanrovska okviri i tematika. Skup je dragocena prilika da se razgovara o kreativnim, edukativnim, teorijskim i novomedijskim tokovima TV serija, koje su danas najrasprostranjeniji i najdinamičniji segment umetnosti i medija.

Teme konferencije kreću se od regionalnih koprodukcija TV serija, njihovih stilskih i žanrovske trendova, popularizacije i distribucije, tranzicione i novomedijske pozicije televizije u regionu, do definisanja zajedničke edukativne mreže o TV serijama (idejnog koncepta i strateškog projekta) i analize TV serija kao kolektivnog kulturnog nasleđa koje se danas aktuelizuje kroz savremene trendove njihove digitalizacije.

Polazeći od regionalno umrežene koprodukcione sadašnjosti i zajedničke audio-vizuelne prošlosti, 30 učesnika iz četiri zemlje (Srbija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Turska) predstaviće TV serije kroz dobrosusedske veze, uticaje i obrascе, ukazujući na sličnosti i razlike ideja i sadržaja. THE MAKING OF... u ovom pravcu jasno teži da unapredi i izgradi razgovor o televizijskim i novomedijskim serijama, ne samo iz domena kreativne prakse, inovativne edukacije i kritičko-teorijske analize, već i potencijala za pokretanje važnih društvenih pitanja u Jugoistočnoj Evropi – od istorijskog pregleda i

reprezentacije prošlosti u TV serijama do predstavljanja njihovih novih razvojnih praksi, fenomena i strategija.

THE MAKING OF... predstavlja regionalnu produkciju TV serija kao dela evropskog identiteta, kulture i medija, na toj osnovi oblikujući nacrt strateških dokumenata za razvoj saradnje zemalja u regionu u oblasti edukacije, popularizacije i koprodukcije TV serija. Skup je namenjen zainteresovanoj publici regionalnih serija, istraživačima, profesionalcima i studentima iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Razmena znanja o kreiranju, analizi i digitalizaciji TV serija stvara novu TV publiku, publiku svestrano okrenutu klasičnim i digitalnim kanalima komunikacije, prezentacije i edukacije.

dr Nevena Daković
dr Aleksandra Milovanović

REGIONALNA EDUKATIVNA MREŽA O TV SERIJAMA

Učesnici

Fakultet dramskih umetnosti (Beograd, Republika Srbija)
Akademija scenskih umjetnosti (Sarajevo, Bosna i Hercegovina)
Akademija dramske umjetnosti (Zagreb, Republika Hrvatska)

dekan Miloš Pavlović, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija
dekan Srđan Vuletić, Akademija scenskih umjetnosti, Bosna i Hercegovina

prodekan Davor Švajić, Akademija dramske umjetnosti, Hrvatska

prodekanasa dr Elma Tataragić, Akademija scenskih umjetnosti, Bosna i Hercegovina

Stefan Arsenijević, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

Amra Bakšić Čamo, Akademija scenskih umjetnosti, Bosna i Hercegovina

dr Nevena Daković, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

dr Aleksandar Janković, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

Zvonimir Jurić, Akademija dramske umjetnosti, Hrvatska

Ankica Jurić Tilić, Akademija dramske umjetnosti, Hrvatska

dr Aleksandra Milovanović, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

mr Zorana Popović, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

dr Nebojša Romčević, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

mr Vanja Šibalić, Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

Tomislav Zajec, Akademija dramske umjetnosti, Hrvatska

Tema prvog dana regionalnog skupa THE MAKING OF... osmišljena je kao prostor razmene iskustava u oblasti edukacije o savremenom audio-vizuelnom stvaralaštvu – televizijskim i novomedijskim serijama. Umrežavanjem regionalnih resursa, razmenom novih uvida i unapređenjem znanja profesora, saradnika i studenata, uspostavlja se institucionalna veza akreditovanih visokoškolskih ustanova: Akademije scenskih umjetnosti (Sarajevo, BiH), Akademije dramske umjetnosti (Zagreb, HR) i Fakulteta dramskih umetnosti (Beograd, SRB). Ova konferencija je polazna tačka

za planiranje daljeg udruživanja naših projekata i razvojne mobilnosti, te uspostavljanja regionalne infrastrukturne edukativne mreže u domenu kreiranja igranih serijskih programa.

Prioritet ovog skupa i dugoročne saradnje naših fakulteta je označavanje polja u kom se u tri zemlje regiona (Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska i Republika Srbija) pružaju kreativno-praktične veštine i teorijska znanja iz oblasti TV serija – od ideje do distribucije, od klasičnog do digitalnog okruženja. Prateći inovativne promene u savremenim serijama, kao i EU i svetske standarde, podstiče se inicijativa razvoja edukativnog programa koji je specifično usmeren ka razvoju profesionalaca u ovoj oblasti (autora, kreatora, scenarista, reditelja i izvršnih producenata). Takođe, tema razgovara je i značaj ovog projekta za porast mobilnosti profesora i studenata na prostoru Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije za produkcione, materijalne i edukativne resurse, kao i njihova direktna saradnja i stvaranje regionalnih veza sa profesorima, (ko)producentima, institucijama kulture, fondovima, festivalima.

THE MAKING OF... usmeren je ka pitanjima i analizi savremene kulture i medija, koji su u ovom trenutku obeleženi umnožavanjem serijalnih struktura, mnoštvom igranog sadržaja koji se razvija u nastavcima i izborom kvalitetnih serija kada su u pitanju formati, žanrovske okviri i tematika. Skup je dragocena prilika da se razgovara o kreativnim i teorijskim tokovima TV serija, koje su danas najrasprostranjeniji i najdinamičniji segment umetnosti i medija. Stoga, naš sastanak zaokružuje rezultate inicijative Akademije dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu, koja je u saradnji sa Akademijom scenskih umjetnosti u Sarajevu i Fakultetom dramskih umetnosti u Beogradu započeta na radionicama *Pula Academy – Razvoj projekata TV i veb-serijala tokom 65. i 66. Pulskog filmskog festivala* 2018. i 2019. godine. Zbog toga THE MAKING OF... omogućava dalje uslove za koordinaciju edukativnog programa i mobilnost nastavnika i studenata, uz ravnopravno i aktivno uključivanje regionalnih partnera. Svaki fakultet razrađuje predlog strukture programa i glavnih predavača, a realizacija programa planira se u trajanju od dve godine, kroz četiri semestra – sa svakim semestrom u drugoj državi (ADU/Zagreb/HR, ASU/Sarajevo/BIH i FDU/Beograd/SRB).

Posmatrano u regionalnom, kako visokoškolskom tako i medijskom okviru, ciljevi skupa THE MAKING OF... jesu:

- sistematsko podsticanje mobilnosti i saradnje nastavnika, istraživača i studenata;
- ostvarivanje potencijala za regionalno edukativno umrežavanje i približavanje EU standardima;
- povezivanje kreativnih i teorijskih aspekata TV serija (scenario, režija, produkcija, teorija i istorija, studije televizije, studije ekranskih medija, strategije u novomedijskoj edukaciji i sl.);
- pokretanje edukativnih projekata na skupu i apliciranje kod međunarodnih fondova, proširenje međunarodne saradnje;
- formiranje regionalne infrastrukture za edukativnu mrežu, kao korak u formalno-pravnom pokretanju novog edukativno-regionalnog programa u oblasti kreiranja savremenog audio-vizuelnog stvaralaštva: televizijskih i novomedijskih serija.

PROŠLOST I SADAŠNJOST TV SERIJA

THE MAKING OF... EPIZODA 1

UNBOXING TELEVISION SCREEN: TELEVISION SERIES TODAY

The panel presents the TSTS project – “Television Series: A comparative study from geopolitics to geocriticism – Serbia and Turkey” – created in response to the TUBITAK bilateral call. Three members of the team present the project and discuss theoretical platform(s) of today’s television series studies.

Nevena Daković
Faculty of Dramatic Arts, Belgrade

THEORETICAL PERSPECTIVES AND CASE STUDIES: SERBIA (FROM GEOPOLITICS TO GEOCRITICISM)

A comparative study from geopolitics to geocrticism: Serbia and Turkey is focused on the comparative analysis of TV series in Turkey and Serbia as exemplified in the carefully chosen case studies – four genre pairs and the outstanding titles of the XXI century. Beginning with the notion of geopolitics of the TV series (Moisi 2011), the project aims to make the geocriticism of the TV series visible. Geocriticism is a term coined to allow us to define specificities of Dominique Moisi's approach to TV series through mapped and established system of geo(political) critique - amply sustained by geopolitics of the Balkans.

Deniz Bayrakdar
Kadir Has University, Istanbul

THEORETICAL PERSPECTIVE AND CASE STUDIES: TURKEY AND SOFT POLITICAL POWER

Television series are considered as ‘soft power’, building cultural bridges (language, customs, history etc.), creating financial opportunities and influencing perception of nations’ histories as well as their presents. Turkish television series

comprise a large part of Turkey's exports, e.g. Turkish TV series are sold in 156 countries. Television series influence the perception of Turkey' past and present in other countries in the world, especially so in the immediate region of the Balkans given the fact of their shared histories. The perception of television series in Turkey and in the neighbouring Balkan countries, namely historical epics and family melodramas mark a transitional phase in public diplomacy, and actively (re)build and (re)strengthen public opinion in countries where they are aired.

Ildiko Erdei
University of Belgrade, Serbia

METHODOLOGICAL ASPECT: ETHNOGRAPHY OF TELEVISION AND TV SERIES

Among other turns, the new millennium is also marked by anthropological turn in media studies. The focus of today's media studies is not only on the ways in which television reflects culture. Equal importance is also given to numerous ways in which television participates in the production of culture. The most valuable and obvious methodological contribution of anthropology lies in ethnography taken as broad, profoundly contextualised and meticulously conceptualised research of the "social space of television" (Abu-Lughod, 2004). The presentation will focus on a range of models of the TV series' ethnography.

ROUND TABLE DISCUSSION ABOUT THE PROJECT

Participants

Tijana Popović Mlađenović, Belma Öztürkkal, Melis Behlil, İrem İnceoğlu, Levent Soysal, Özlem Avcı Aksoy

THE MAKING OF... EPIZODA 2

BASED ON A TRUE (HI)STORY

Trend *filmovanja istorije*, kao i činjenica da filmovi i serije sa istorijskom tematikom (*Dara iz Jasenovca*, *Quo vadis*, *Aida*, *U ime naroda*, *Porodica i Aleksandar od Jugoslavije*) privlače veliku pažnju javnosti i pokreću brojne diskusije na društvenim mrežama. Koliko (prave) istorije ima u storijama koje gledamo u pokretnim slikama filma? Gde su i da li postoje granice umetničke slobode kada se skida prašina sa prošlosti?

Učestvuju

Aleksandra Kolaković, Nevena Daković, Bojan Vuletić, Milan Gulić, Stefan Radojković

Oduvek su godišnjice važnih događaja, rođenja ili smrti istorijskih ličnosti uticale ne samo na veću produkciju naučnih radova i knjiga, organizovanje naučnih konferencija, okruglih stolova i izložbi, već su postajale i inspiracija umetnicima. Sedma umetnost je od svog nastanka prenosila svoja viđenja istorijskih događaja i ličnosti. Trauma aktera istorije i njihovih potomaka, kao i kolektivno sećanje na protekle događaje, procese i ličnosti, kroz filmove i serije ostavlja dubok trag u široj javnosti i doprinosi stvaranju predstava, identiteta i sećanja. U proteklom nekoliko godina primetan je trend *filmovanja istorije*, kao i to da filmovi i serije sa istorijskom tematikom privlače veliku pažnju javnosti i pokreću brojne diskusije na društvenim mrežama. U proteklom periodu, preko filmova i serija kao što su *Dara iz Jasenovca* (Predrag Antonijević, 2020), *Quo vadis*, *Aida* (Jasmila Žbanić, 2020), *U ime naroda* (Darko Bajić, 2020), *Porodica* (Bojan Vuletić, 2021, 5 epizoda), *Aleksandar od Jugoslavije* (Zdravko Šotra, 2021, 15 epizoda), gledaoci u Srbiji spoznali su delove dalje ili bliže istorije Srba, Srbije i bivšeg jugoslovenskog prostora. Kako je Filmski centar Srbije najavio da će u narednom periodu posebno podržavati produkciju filmova i serija sa tematikom od nacionalnog značaja, nameće se potreba da se susretnu štićenici muze Klio i stvaraoci sedme

umetnosti. Koliko (prave) istorije ima u storijama koje gledamo u pokretnim slikama filma? Kako događaji i ličnosti iz prošlosti ulaze u sferu javne istorije preko sedme umetnosti? Da li se može odstupati od istorijskih činjenica? Kako i zašto preneti duh epohe? Gde su i da li postoje granice umetničke slobode kada se skida prašina sa prošlosti? Kako prošlost vide kamera, reditelj i glumci? Ima li mesta za subjektivno viđenje istorijskih događaja? Da li je i zašto (ako jeste) bitno konsultovanje sa istoričarima? Šta je sa istorijskom distancom? Šta kada se snima nešto što nije istorijski istraženo? Koliki je uticaj istorijske svesti koju kod pojedinca stvaraju pokretne slike? Zašto je istoriji potreban film ili serija? Koje su posledice netačnih podataka, proizvoljnih tumačenja i prečutkivanja istorijskih činjenica? Kome je i da li je potrebna istorija na filmu?

THE MAKING OF... EPIZODA 3

BUDUĆNOST SERIJA I DIGITALNIH MEDIJA: REGIONALNI HORIZONT PRODUKCIJE

Intenziviran globalni, regionalni i lokalni fokus na serijske sadržaje, koje dominantno generišu, privlače i zadržavaju pažnju publike, zahteva konstantno prilagođavanje produkcionih modela i pronalaženje strategija za uspeh u nestabilnim i promenljivim okolnostima. Panel sagledava moguće adekvatne i inovativne produkcione i koprodukcione prakse i načine distribucije serijskog programa.

Ankica Jurić Tilić

Akademija dramske umjetnosti, Hrvatska

HIGH-END TV SERIJE: TRANSFORMACIJA TELEVIZIJSKE PRODUKCIJE

Popularnost visokokvalitetnih televizijskih serija kod široke publike je neosporna i oduvijek je bila glavni pokretač njihove proizvodnje – prikazivačima je ovaj *prime-time* sadržaj oduvijek bio važan. Primarni proizvođač desetljećima su bile televizijske kuće, a kablovskoj televiziji HBO i seriji *Sopranos*, koju su slijedile još neke značajne serije, mogli bismo pripisati ulogu revolucionara na tržištu kasnih devedesetih. Novo tisućljeće donijelo je nove igrače i televizijske serije, čija je popularnost samo rasla, i one su postale primarni fokus SVOD platformi.

Visoka finansijska moć „velikih igrača“ globalnog tržišta, *streamera* poput Netflix-a, Apple TV-a, Disneya + ili Amazon Primea postavila je pred europske televizije i regionalne produkcije velike izazove i potrebu za novim modelima u cilju zadržavanja svoje publike. Europa i region odgovorili su značajnim povećanjem proizvodnje i većim ulaganjima, te televizijsko tržište nikada nije bilo napetije, nepredvidljivije niti riskantnije. Ne mijenjaju se samo načini konzumiranja sadržaja, mijenjaju se i načini financiranja, načini prodaje, načini

emitiranja, načini promocije. Trendovi su gotovo nepredvidivi, a rizici visoki za nas koji o njihovoj proizvodnji brinemo.

Pandemija, koja je akcelerirala rast globalnih platformi, izazove za europsko i regionalno televizijsko tržište učinila je još većima. Međutim, potreba za visokokvalitetnim originalnim televizijskim sadržajem u našem regionu nikada nije bila jača, a time i potreba za izvrsnim autorima i iskusnim kreativnim voditeljima procesa stvaranja serije. Ipak, izazovi malih tržišta postali su još veći.

Amra Bakšić Čamo,
Akademija scenskih umjetnosti, Bosna i Hercegovina

CINELINK: REGIONALNI KOPRODUKCIJSKI MARKET ZA RAZVOJ FILMOVA I TV SERIJA

Kako danas razvijati, a onda i kako producirati, visokokvalitetne televizijske serijale, uzimajući u obzir kontradikcije koje njihov nastanak immanentno nosi u sebi? Televizija ili njeni suvremeni naslijednici – *streameri*, bilo globalni, regionalni ili nacionalni, posmatraju visokokvalitetne dramske serijale kao proizvod namijenjen publici. No, sa druge strane, procesi kroz koje nastaju nisu značajno drugačiji od procesa nastanka jednog autorskog filma, koji nikada nije proizvod, već isključivo prototip. U tom kontekstu, producentski gledano, posebno u našoj regiji, serijali odstupaju od osnovnih producentskih pravila, oni se moraju raditi brzo, najčešće sa budžetima koji su neuporedivi onim u drugim dijelovima Evrope, i od njih se očekuje da budu vrhunski kvalitetni. Savremena TV drama zbog toga mora biti autentična i univerzalna, njena adresa ne smije biti samo domaća publika, već se mora raditi sa nadom da će preći granice malih nacionalnih tržišta, ali ne smiju se izgubiti identifikacijski uzorci važni domaćoj publici. *CineLink*, regionalni koprodukcijski market i radionica za razvoj filmskih i projekata za TV serije na Sarajevo Film Festivalu, teži da otkloni najveći broj ovih kontradikcija. Stoga su produkcione šanse i razvoj *hi-end* serija u regiji ključne teme o kojima je potrebno razgovarati i dijeliti iskustva.

Tatjana Ćitić,
RTS Planeta, Srbija

RTS PLANETA: OD LINEARNOG DO NELINEARNOG PRAĆENJA TV SERIJA

Gledalačka publika u Srbiji, iako ima mogućnost odloženog gledanja sadržaja ili gledanja na zahtev, i dalje svoje vreme u najvećoj meri prilagođava linearnom premijernom emitovanju televizijskog programa. Najviše gledalaca linearno i nelinearno prati serijski program. Ovaj tradicionalni način praćenja TV programa je i dalje dominantan, dok se neuporedivo manji broj gledalaca opredeli za odloženo praćenje sadržaja (preko različitih digitalnih platformi – kabl, IPTV, OTT). Na RTS Planeti pristupa se ka 11 TV kanala Radio-televizije Srbije, uz mogućnost odloženog gledanja 72 sata. Takođe je dominantno linearno praćenje sadržaja, bez obzira da li je on dostupan u VoD servisu ili ne. Ipak, komparativna analiza gledanosti sadržaja „u lajvu“ i „na zahtev“ na internet platformi ukazuje da je trend rastući u oba slučaja kada je reč o tradicionalno najgledanijim sadržajima – domaćem serijskom programu. To ukazuje na povećanje interesovanja gledalaca da program prate na različitim uređajima, ne samo preko TV prijemnika i u vreme koje im najviše odgovara. U periodu od početka realizacije nastave na daljinu preko internet platforme RTS Planeta beleži se povećanje interesovanja mlađe populacije za praćenje sadržaja na ovoj platformi, pa se pored obrazovnih emisija gledaju i programi za decu i mlade, kao što su serije *Anin svet* (2020), *Moja generacija Z* (2019), *Jutro će promeniti sve* (2018).

THE MAKING OF... EPIZODA 4

TV SERIJA *MOČVARA*: RAZGOVOR SA AUTORSKOM EKIPOM

Učestvuju

Kreatori serije: Milena Marković i Oleg Novković, profesori FDU

Direktor fotografije: mr Miladin Čolaković, profesor FDU

Izvršni producent: Jelena Mitrović, profesorka FDU

Igrana televizijska serija *Močvara* (2020), kreatora Milene Marković i Olega Novkovića, nastala u okviru Firefly Productions, ističe se sofisticiranim pripovedanjem i vizuelnim stilom u regionalnoj produkciji. Tematska originalnost i kompleksno osmišljena žanrovska hibridizacija serije *Močvara* od publike zahtevaju visok stepen pažnje i (nekadašnju filmsku) posvećenost. *Močvara* uspešno odražava visoku kreativnost njenih autora, prepoznatljivu u ostvarenjima *Živ čovek* (2020), *Otadžbina* (2015), *Beli, beli svet* (2010) i *Sutra ujutru* (2006), istovremeno prilagođavajući njihov senzibilitet komercijalnom televizijskom formatu serija. Prve dve epizode pretpremijerno su prikazane na Sarajevskom filmskom festivalu, prateći svetski trend festivalske promocije televizijskih serija koje vešto prožimaju filmski i televizijski autorski izraz, produkcione vrednosti, te ekspresivnost autentične fotografije prepoznatljive na „malom i velikom ekranu”. U ritmu dve epizode sedmično (vikendom, tokom pet nedelja), svih 10 epizoda najpre je emitovano na kablovskom kanalu Superstar TV, a zatim i na nacionalnom medijskom servisu Radio-televiziji Srbije.

Zaplet kriminalističke serije *Močvara* prati inspektora Nikolu Krsmanovića (Goran Bogdan) i njegovu istragu surovih ubistava žena koje spaja slična sudbina. Sledeći dokaze i tragajući za počiniocem, inspektor se suočava i sa svojom prošlošću, brojnim iskušenjima i tajnama koje ga opterećuju. Iako je serija žanrovska jasno opredeljena, u sporom ritmu kroz njenu lokalnu priču i atmosferu tonemo u „močvarnu zonu” našeg društva, svet podzemlja, kriminala i korupcije koji se već nekoliko decenija ogleda u surovoj i sumornoj slici Beograda.

Nastala po uzoru na trilere koji su prethodnih godina postigli globalni uspeh na platformama Netflix i HBO, a prateći fenomen porasta regionalnih kriminalističkih serija, *Močvara* je još tokom emitovanja izazvala veliki broj komentara. Brojni tekstovi i objave na društvenim mrežama ovoj detektivskoj noar seriji daju ocene od „mračne i moćne” do „strašne, ali fenomenalne”. Kreativnom i produpcionom timu upućuju se pohvale za smeđ koncept, a posebno se ističe odličan izbor glumačke ekipe (Goran Bogdan, Stefan Trifunović, Jana Bjelica, Boris Isaković, Marta Bjelica). Dok policijska priča o potrazi za serijskim ubicom i iskušenjima glavnih likova čeka drugu sezonom prikazivanja, reditelj Oleg Novković odgovara: „Cilj mi je bio da pomerim, uzbudim i zabavim publiku. Hteo sam da napravim seriju kakvu bih ja želeo da gledam, koja ne podilazi, koja postavlja pitanja, koja hipnotiše i buni. Naša priča je originalna, u pravom smislu te reči, nije vič, nije trik, nije novinska vest i nije kupljen format strane serije.”

THE MAKING OF... EPIZODA 5

TV SERIJE, ŠTA GLEDAMO U SEZONI ZLATNE EPOHE

Koliko je novo zlatno doba televizije uticalo na izbor žanrova i tema? Koliko ono što gledamo u TV serijama utiče na našu sliku o prošlosti i budućnosti? Koliko savremenog prepoznajemo u istorijskom i obrnuto u igranim TV serijama? Kako u mnoštvu kanala medijske komunikacije zadobiti pažnju gledalaca?

Marija Vičić, Communication Director
McCann

REGIONALNA HIT SERIJA *BESA*: KAKO DO GLEDALACA U MEDIJSKI KONVERGENTNO VREME

Koristeći primere dobre globalne i lokalne prakse, u ovom izlaganju istražujemo na koji način se dolazi do gledalaca u medijski konvergentno vreme i kako TV program postaje sastavni deo globalnog i lokalnog društvenog razgovora. Uzimajući za primer promociju regionalne hit serije *Besa* (2018), predstaviće se medijsko putovanje kroz brojne platforme i tržišta, a u cilju boljeg razumevanja različitog pristupa gledaocima. Osnovni fokus biće na aspektima distribucije i promocije TV serija u nacionalnom kontekstu i razvojnim perspektivama od televizijskih ekrana do društvenih mreža. Serija *Besa* je priča o porodici i značaju date reči, a njena radnja smeštena je na prostore Srbije, Crne Gore i Albanije. Kreirana je prema originalnoj ideji Srđana Šapera, producirana od strane produkcijske kuće *Adrenalin*, okuplja glumačku ekipu od oko 200 glumaca sa prostora bivše Jugoslavije i prva je serija snimana na našim prostorima koja u potpunosti prati postulate britanskog dramskog TV programa. Promocija ove serije sledi najsavremenije trendove komunikacije publike na društvenim mrežama, sa posebno pravljenim audio-vizuelnim sadržajima krospromocije. *Besa* prati priču Uroša Perića (Radivoje Bukvić), porodičnog čoveka koji učestvuje u

saobraćajnoj nesreći u kojoj sticajem okolnosti strada čerka najvećeg balkanskog narko-bosa Dardana Beriše (Arben Bajraktaraj). Sledimo Uroševu borbu da po cenu života sačuva svoju porodicu, dok se sa njegovim težnjama paralelno prepliće istraživač inspektora Interpola Petrita Kocija (Miloš Timotijević), koji skoro opsesvino želi da zaustavi najopasnijeg kriminalca u regionu. Prva sezona, koja ima 12 epizoda, počela je da se emituje u decembru 2018. godine, prvo na Superstar TV, a potom i Prvoj TV sa nacionalnom frekvencijom. U toku je snimanje druge sezone od 10 epizoda. Ova serija postala je prvi izvozni proizvod po čijoj priči je snimljen rimejk za arapsko govorno područje, pod imenom *Blood Oath* (2020).

Milena Kvapil, rediteljka, doktorantkinja
Fakultet dramskih umetnosti u Beogradu, Srbija

DRŽAVNI SLUŽBENIK: OGLEDALO STVARNOSTI I NOVI POGLED NA SAVREMENU SRPSKU ISTORIJU

Tema izlaganja je analiza domaće TV serije *Državni službenik*, čiji je kreator i glavni scenarista Dimitrije Vojnov. Producenci su Maksa Čatović, Predrag Antonijević, Miroslav Lekić i Marko Mišković, dok su epizode režirali Miroslav Lekić, Ivan Živković i Predrag Antonijević. Nastala u koprodukciji Telekoma Srbije, *Filma danas* i produksijske kuće *Dandellion Production*, ova serija sadrži 24 epizode, trajanja po 45 minuta, koje su emitovane na nedeljnom nivou (po 2 epizode nedeljno, na kanalima Superstar i RTV Pink) od marta 2019. do novembra 2020. godine.

Ako prihvatimo tezu da savremene serije ne samo da predstavljaju ogledalo stvarnosti, već i povratno posredno utiču na tu stvarnost, možemo govoriti o intenciji autorskog tima (na prvom mestu kreatora serije Dimitrija Vojnova) da se putem popularnog, žanrovske jasno oblikovanog sadržaja u formatu televizijske serije postepeno uspostavi kako novi pogled na savremenu srpsku istoriju, tako i da se pruži mogući odgovor na društvene izazove sa kojima se država i društvo suočavaju u aktuelnom društveno-istorijskom kontekstu. Stoga, iako se TV serija *Državni službenik* najpre može sagledati u domenu aktuelnih filmova i serija koji pripadaju žanru špijunskih trilera, analiziranjem njenih heterogenih aspekata specifično se ispituje hipoteza da ova TV serija potencijalno uspostavlja *novi patriotski diskurs*. U tom smislu, sećanje i pamćenje, kao i

ideologija i reprezentacija, na (post)jugoslovenskim ekranskim medijima sveprisutne su teme analiza i promišljanja, kako sa umetničke i naučno-teorijske, tako svakako i sa društveno-političke referentne tačke gledišta. Na osnovu ove pretpostavke otvara se zanimljivo polje za dalju diskusiju i analizu brojnih recentnih tekstova koji su nastali na sličnoj premisi (ili tek treba da nastanu) u lokalnom i regionalnom kontekstu. Njih prepoznajemo ne samo kao umetnički najuspešnije, već i kao iskorak iz domena ekranskih umetnosti, koji se preliva u druge društveno-političke sfere.

Danica Pajović, scenaristkinja
Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

SENKE NAD BALKANOM: AUTORSKA SLOBODA U DRAMATURŠKOM TRETMANU ISTORIJSKE GRAĐE

Senke nad Balkanom (2017) je televizijska serija koja je pažnju javnosti privukla ne samo svojom pričom, likovima i visokom produkcijom, već i specifičnim tretmanom istorijskih događaja i ličnosti, a na koji domaća publika nije navikla. Iako je još Aristotel utvrdio (i dopustio) razlike između istoriografije i dramske umetnosti, deo publike u zemlji, ali i regionu, imao je podeljena mišljenja o dozvoljenom stepenu umetničke slobode u tretmanu istorijske građe u svrhe pričanja što zanimljivije priče koja bi korespondirala sa savremenim društveno-političkim problemima. Uporedna analiza namere autorskog tima i podeljenih reakcija publike ilustruje ne samo vreme u kome je serija emitovana, već i postojanost istorijskog identiteta naroda i narodnosti koji su činili bivšu Jugoslaviju. Posebna pažnja u ovom izlaganju posvećena je istraživanju univerzalnih interakcija društva, istoriografije i popularnih reprezentacija istorije na malim ekranima.

Stefan Arsenijević, reditelj
Fakultet dramskih umetnosti, Srbija

EVERYTHING OLD IS NEW AGAIN: 40 GODINA SERIJE GRLOM U JAGODE

Tema izlaganja je analiza značaja specifično zamišljenog i realizovanog projekta kojim se u nacionalnom kontekstu proslavio jubilej 40 godina kultne serije *Grlo u jagode* (Srđan Karanović, 1976). Prelamanjem sadašnjosti i prošlosti, jubilej je obeležen multimedijalnim projektom koji je uključivao knjigu (prvu ovakve vrste kod nas), izložbu fotografija i prikazivanje svih epizoda serije u Dvorani Kulturnog centra Beograda, uz razgovore sa autorima i glumačkom ekipom.

U bogatom jugoslovenskom nasledju TV serija, tematski i formalno inovativna, originalna i duboko ukorenjena u našu kulturu, serija *Grlo u jagode* do današnjih dana spada u vrhunce televizijskog stvaralaštva kod nas, a popularnost kod publike ne jenjava. Jubilej je pružio priliku da se serija revalorizuje i sagleda iz različitih aspekata. Zahvaljujući vrhunskom majstorstvu reditelja i scenariste Srđana Karanovića, serija vešto meša različite vremenske tokove u rasponu od 30 godina preplitanjem igranog, dokumentarnog i pseudodokumentarnog materijala, dok kompleksnom fragmentarnom strukturonu nudi intimnu istoriju građanskog života u Beogradu posle Drugog svetskog rata, sa ljubavlju, ironijom, osećanjem sete, gorčine i promašenosti. Koristeći nostalгију kao postupak, serija fetišizira jedno vreme i generaciju, ali ih istovremeno i kritikuje, razotkrivajući malograđanštinu i palanački mentalitet.

U skladu sa modernim tendencijama sve fluidnijih granica između filma i televizije, ovaj jubilej je bio prilika za sve, uključujući i same autore, da prvi put TV seriju pogledaju na velikom platnu. Po Karanovićevim rečima, serija i jeste osmišljena kao film od 10 sati. Projekat je ukazao na moguće modele revitalizacije i popularizacije televizijske kulturne baštine. Veliki odziv publike – rasprodat celokupni tiraž knjige, kao i karata za sve projekcije, izložba koju je tokom tri meseca videlo preko 10.000 posetilaca, značajan medijski odjek, potvrdili su da su ovakvi projekti potrebni i važni.

BIOGRAFIJE UČESNIKA

Özlem Avcı AKSOY PhD is assistant professor at the sociology department in Uşak University. She works on Cultural Studies, Religion and Identity Studies, Youth Studies and Qualitative Field Studies. His previous studies on Turkish Television Series are: Avcı-Aksoy, Ö. (2019), "Historical Series As A Medium Of Historicalizing Hi/Story: Diriliş, Payitaht, Kütü'l'amâre", Ege University, Sociology Journal, vol.30, pp.103-140Avcı-Aksoy, Ö (2017), "The Vestibule of Social Memory: "Television Series", in Audio-Visual Heritage Space and Its Protection: "Its Your Story, Don't Lose It", (ed. D. Bayrakdar, Ö. Avcı Aksoy), Turkish National Commission for UNESCO: Ankara.

Stefan ARSENIJEVIĆ diplomirao je filmsku i TV režiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, na kom sada predaje kao vanredni profesor na master studijama – modul Filmska i televizijska režija. Za kratke filmove osvojio je preko 30 međunarodnih i domaćih priznanja, uključujući Zlatnog medveda u Berlinu, nagradu Evropske filmske akademije i nominaciju za Oskara. Njegov prvi celovečernji film, *Ljubav i drugi zločini*, premijerno je prikazan na Berlinskom festivalu 2008. i osvojio je nekoliko međunarodnih nagrada. Osnivač je i programski direktor regionalnog profesionalnog trening programa Gete instituta za mlade reditelje – FIRST FILMS FIRST. Istovremeno radi kao urednik filmskog programa Kulturnog centra Beograda. Sa Majom Medić priredio je knjigu i realizovao multimedijalni projekat *Grlom u jagode – 40 godina serije*.

Melis BEHLIL, PhD is an Associate Professor of Cinema Studies and Chair of Radio, Television and Cinema Department at Kadir Has University in Istanbul, Turkey. She has been a Visiting Scholar at Massachusetts Institute of Technology, a Research Associate at Stockholm University, and a member of the Global Women's Cinema Network and The Hobbit Audience Research Project. She is a founding member of European Network for Cinema and Media Studies (NECS) and an advisory board member of NECSUS European Journal of Media Studies. Her book, *Hollywood is Everywhere: Global Directors in the Blockbuster Era* has come out from Amsterdam University Press in 2016. she writes film reviews

for various publications, co-hosts a weekly radio show, and is a member of the Turkish Film Critics Association, of which she has served as president in 2014–2015.

Amra BAKŠIĆ ČAMO je profesorica na Odsjeku za produkciju na Akademiji scenskih umjetnosti Univerziteta u Sarajevu. Njena interesovanja su u domenu produkcije i elektronskih medija, a angažovana je na predmetima Producija projekata i Razvoj elektronskih medija. Ona je producentica i jedna od osnivača SCCA/pro.ba, nezavisne producentske kuće iz Sarajeva, koja postoji od 1998. godine. Producirala je i koproducirala nagrađivane dugometražne i kratke filmove koji su imali svjetske premijere na filmskim festivalima kao što su Berlin, Kan, Venecija, Lokarno, Rotterdam. Pored filmske produkcije, bavi se i produkcijom u vizualnim umjetnostima. Od 2003. voditeljica je *CineLinka*, regionalnog koprodukcijskog marketa i radionica za razvoj filmskih i projekata za TV serije na Sarajevo Film Festivalu, a od 2019. godine je selektorka Torino Film Laba. Članica je Europske filmske akademije, kao i ACE i EAVE producentskih mreža. Dugogodišnja je suradnica koprodukcijskog marketa na Berlinskom festivalu. Kao mentorka kreativne produkcije angažovana je na *Biennale College Cinema* programu u okviru Venecijanskog bijenala od 2015. godine. Producirala je omnibus *SEE Factory* koji je otvorio program *15 dana autora / Quinzaine des réalisateurs* na Filmskom festivalu u Kanu 2019. Filmovi u sklopu ove inicijative su: *In Your Hands* Maše Šarović (Srbija) i Sharon Angelhart (Izrael); *The Package*, čiji su autori Dušan Kasalica (Crna Gora) i Teodora Ana Mihai (Rumunija/Belgija); *Red Stain*, autorki Urške Đukić (Slovenija) i Gabriele Tzafka (Grčka/Danska); *The Sign* Eleonore Veninove (Makedonija) i Yone Rozenkiera (Izrael/Švajcarska) i *Spit*, čiji su autori Neven Samardžić (Bosna i Hercegovina) i Carolina Markowitz (Brazil).

Deniz BAYRAKDAR PhD, is a professor at the Radio, Television and Cinema Department of the Communication Faculty, Kadir Has University, Istanbul. She was a dean and vice rector at the same university between 2005–2010/2012. She received her MA degree in Audio-Visual Media from Fribourg University, Switzerland as the scholar of the Schweizerische Eidgenossenschaft (1986) and PhD from Anadolu University Social Sciences Institute (1989). She was a visiting scholar at Royal Holloway, University of London (September 2015–February 2016). Her main teaching areas

have been Film History, European Cinemas and City, Culture and Media, and recently film, landscapes and spaces of migration. She organized the conference *New Directions in Turkish Cinema*, and published fifteen volumes thereof (1998-2019). She is the Chair of the Communication Committee and Executive Board Member at UNESCO Turkish National Commission. She has published and co-edited volumes on media and gender and mediated identities.

Mr **Miladin ČOLAKOVIC** diplomirao je na Katedri kamere Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu, gde danas radi kao redovni profesor. Magistrirao je fotografiju na Fakultetu primenjenih umetnosti u Beogradu. Stvara u oblastima filma, televizije i fotografije. Kao direktor fotografije uradio je veliki broj različitih formi – televizijskih emisija, dokumentarnih i igranih TV serija, muzičkih i propagandnih spotova, eksperimentalnih, namenskih, dokumentarnih i igranih filmova. Dobitnik je više značajnih nagrada, među kojima je i nagrada Grada Beograda.

Dr **Tatjana ĆITIĆ** obavlja poslove pomoćnice izvršnog direktora za razvoj RTS-a. Na razvojnim projektima angažovana je od 2008. godine, najpre na uspostavljanju prvog digitalnog kanala RTS Digital (RTS3), a potom paketa tematskih kanala (RTS Drama, RTS Život, RTS Muzika, RTS Kolo, RTS Trezor, RTS Poletarac i RTS Nauka), kao i internet TV i radio platforme RTS Planeta. Bila je predstavnica RTS-a u nacionalnim radnim grupama u toku procesa digitalizacije televizijskog emitovanja. Zvanje doktora nauka stekla je 2010. godine (FPN, Beograd), a od 2016. godine radi kao docentkinja na Fakultetu za sport Univerziteta „Union – Nikola Tesla“ u Beogradu. Angažovana je na predmetima iz uže naučne oblasti Novinarstvo i Komunikologija.

Nevena DAKOVIĆ PhD, is full professor of Film Theory/Film and Film and Media Studies at the Department of Theory and History, Faculty of Dramatic Arts, University of Arts, Belgrade. Also, she is the Chair of Interdisciplinary PhD Art and Media Studies at UoA, and Director of the Institute for Theatre, Film, Radio and Television, FDA. Nevena Daković has written a number of books, most notably *Film Studies: Essays in Film Texts of Memory/Studije filma: Ogledi o filmskim tekstovima sećanja*, 2014; *Balkan as a film genre: image, text, nation/Balkan kao filmski žanr: slika, tekst, nacija*, 2008, and

edited important titles among which are *Film and Screen Media Studies: Serbia 3.0/ Studije filma i /ekranskih/ medija: Srbija 3.0*, 2019; *Borders of Memory: Jewish heritage and Holocaust/Graničnici sećanja: jevrejsko nasleđe i Holokaust*, 2018; *Media Archaeology*, 2016; *Representation of the Holocaust in the Balkans in Arts and Media*, 2015; etc. Nevena Daković publishes in national and international frameworks (UK, Turkey, Slovakia, Italy, Austria, France, the USA), participates at conferences and is a committee member of international project groups (COST, TEMPUS). She is often invited as a guest lecturer at European and American Universities. She is a member of Academia Europaea.

Ildiko ERDEI PhD, is an ethnologist and anthropologist. She is an Associate Professor at the Department of Ethnology and Anthropology, School of Philosophy at Belgrade University. Her research interests range from politics of time and space in contemporary political rituals, relations between media and rituals as symbolic systems and creators of “meaningful universes” to problems related to childhood and growing up during socialism, exploring relations between power and representation, social remembering and forgetting, consumption and identity, social stratification and differentiation. She published articles and chapters in edited volumes on consumption and consumer culture during the time of socialism and postsocialism. She is the author of three monographs: *Anthropology of consumption* (Biblioteka XX vek, 2008), *Waiting for Ikea: consumer culture in postsocialism and before* (Belgrade, School of Philosophy, SGC, 2012; new, extended edition, Belgrade, Evoluta, 2018), *Moderni život u udarnom terminu: televizija, humor i politika u socijalističkoj Jugoslaviji* (Evoluta, 2020).

Dr **Milan GULIĆ** je doktor istorijskih nauka i viši naučni saradnik Instituta za savremenu istoriju u Beogradu. Objavio je četiri monografske publikacije i više od 50 naučnih radova u časopisima i zbornicima radova. U središtu pažnje njegovih istraživanja nalaze se Srbi u Hrvatskoj u 20. veku. Saradnik je na projektu izrade *Srpske enciklopedije* i *Srpskog biografskog rečnika*. Bio je urednik i jedan od autora biografskog leksikona *Banovi Kraljevine Jugoslavije*.

Irem İNCEOĞLU, PhD is associate professor and specialises on Media and Cultural Studies. She studied Political Science and Public Administration (BSc) and Gender and Women's Studies (MSc.) at the Middle East Technical University, Ankara. She worked at UNDP, as part of the "National Program for the Enhancement of Women's Integration in Development" project before her doctorate studies. Between 2007 and 2012 she was employed at Middlesex University, London. She has been part of academic staff since 2012 at Kadir Has University, Faculty of Communication. Her research interests include social movement activism and civil society, feminism(s) and gender studies, political communication, digital culture, radical democracy and discourse theory.

Dr Aleksandar S. JANKOVIĆ je profesor Fakulteta dramskih umjetnosti, na Katedri za teoriju i istoriju. Predaje na predmetima Istorija filma (osnovne studije) i Uvod u studije popularne kulture (doktorske studije). Doktorirao je disertacijom *Bitssi kao kulturni artefakt* (2007). Objavljivao je naučne rade i izlagao na naučnim konferencijama više puta, u zemlji i inostranstvu. Napisao je dve knjige o filmu: *Dug i krivudav put* (dva izdanja, 2009. i 2011) i *Redefinisanje identiteta: istorija, zablude, ideologija u srpskom filmu* (2017). Autor je projekta *40 godina Novog talasa na FDU* (2019) i urednik istoimene publikacije (2020). Već skoro 30 godina radi kao filmski i rok kritičar u medijima u zemlji i inostranstvu.

Zvonimir JURIĆ diplomirao je filmsku i TV režiju 1999. godine na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu, na kojoj danas radi kao profesor. Režirao je nekoliko nagrađivanih dokumentarnih filmova (*Jurić: tvrđa 1999; Crnici su izdržali, a ja? i Nebo ispod Osijeka*). Režirao je dio omnibusa *Sex, piće i krvoproljeće* (2004) i autor je igranog filma *Onaj koji će ostati neprimijećen* (2003). Njegov kratki film *Žuti mjesec*, dio omnibusa *Zagrebačke priče* (2009), bio je prikazan na filmskom festivalu u Berlinu i osvojio je nekoliko nagrada. Dugometražni igrani film *Crnici* (2009), koji je režirao i napisao zajedno s Goranom Devićem, nagrađen je s četiri hrvatske i osam međunarodnih filmskih nagrada, između ostalih Grand Prix nagradama na festivalima u Linzu, Ljubljani i Beogradu. Jurićev dugometražni igrani film *Kosac* (2014) prikazan je na festivalima Toronto, Rotterdam IFF-u i Pulskom filmskom festivalu, gdje je nagrađen s četiri nagrade. Koscenarist i redatelj je petodjelne mini TV serije *Patrola na cesti* (2015).

Ankica JURIĆ TILIĆ diplomirala je komparativnu književnost na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Diplomantica je međunarodne profesionalne škole EAVE-a, članica ACE-a, programa *Producers on Move* i Europske filmske akademije. Kao producentica potpisuje 30 dugometražnih igranih filmova, nekoliko TV serija i niz kratkih filmova. Na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu predaje od 2008. godine na Odsjeku produkcije, isprva kao vanjski suradnik, a od 2019. godine na radnom mjestu docentice u umjetničkom području. Predaje na međunarodnoj školi EAVE i često kao predavačica ili panelistkinja gostuje na međunarodnim profesionalnim skupovima, radionicama ili sajmovima usmjerjenim na razvoj audio-vizualne djelatnosti, usavršavanje profesionalnih vještina i osnaživanje međudržavne suradnje. Suosnivačica je produkcijske kuće *Kinorama* iz Zagreba. Za profesionalni rad u polju produkcije nagrađena je 2013. Nagradom *Albert Kapović* u Hrvatskoj, a 2019. godine na svečanoj ceremoniji Europske filmske akademije u Berlinu dobila je nagradu *Eurimages Co-production Award*.

Dr **Aleksandra KOLAKOVIĆ**, doktorka istorijskih nauka, viša naučna saradnica Instituta za političke studije u Beogradu. Autorka je dve monografske publikacije i više od 50 naučnih radova na srpskom, francuskom, engleskom i italijanskom jeziku. Korukovoditeljka je projekta „Francuska i Zapadni Balkan: nasleđe prošlosti i evrointegracije“, koji realizuju Sorbona IV i Institut za političke studije uz podršku Ministarstva za Evropu i spoljne poslove Republike Francuske i Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije. Saradnica je na više međunarodnih projekata, a u središtu njenog naučnog interesovanja pored francusko-srpskih odnosa, jeste kulturna istorija, identitet, kultura sećanja, kulturne i obrazovne politike.

Milena KVAPIL je doktorantkinja naučnih studija na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, na smeru Teorija dramskih umetnosti, medija i kulture. Osnovne i master studije filmske i TV režije završila je na FAMU u Pragu. Radila je kao rediteljka na televizijama RTS i B92, a već 20 godina bavi se advertajzingom, na pozicijama kopirajterke i kreativne direktorce. Učestvovala je na velikom broju uspešnih i nagrađivanih projekata za domaće i internacionalne klijente. Bogato radno iskustvo, kako u velikim reklamnim agencijama (McCann Beograd) i medijskim kućama (Ringier Axel Springer),

tako i u manjim kreativnim timovima i studijima (trenutno je deo tima Ivan Aran Studio), omogućava joj širi uvid u svet medija, komunikacija i fenomena popularne kulture. Rado razgovara i piše o filmovima, serijama i raznim društvenim temama, kako za medije, tako i u neformalnom okruženju na društvenim mrežama. Na doktorskim studijama fokusirana je na temu televizijskih serija kao fenomena koji prevazilazi dramsku umetnost, čime će se detaljno baviti u disertaciji.

Milena MARKOVIĆ je pesnikinja, dramska spisateljica i scenaristkinja, vanredna je profesorka Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu. Piše drame koje se sa velikim uspehom izvode na domaćim i međunarodnim scenama, poput: *Paviljoni – kuda idem, odakle dolazim i šta ima za večeru*, *Šine*, *Brod za lutke*, *Nahod Simeon*, *Šuma blista*, *Zmajeubice*, *Deca radosti*, *Pet života pretužnog Milutina*, *Livada puna tame*. Za diplomsku dramu, *Paviljoni – kuda idem, odakle dolazim i šta ima za večeru*, dobila je specijalnu nagradu u bečkom Teatru m.b.h. (2001). Dobitnica je specijalne Sterijine nagrade za dramski tekst *Šine* (2004). Za knjigu *3 drame* dobila je nagradu *Miloš Crnjanski* (2007). Nagrađena je sa tri Sterijine nagrade za najbolji tekst – *Zmajeubice* (2015), *Brod za lutke* (2008), *Nahod Simeon* (2007). Napisala je scenarije za igrane filmove *Živ čovek* (2020), *Otadžbina* (2015), *Beli, beli svet* (2009), *Sutra ujutru* (2007), kao i za dokumentarni film *Rudarska opera* (2006). Dobitnica je nagrada za najbolji scenario za film *Otadžbina* na FEST-u (2016), kao i za film *Sutra ujutru* na festivalu scenarija u Vrnjačkoj Banji (2006). Scenaristkinja je TV serije *Močvara* (2020), a adaptirala je seriju *Na terapiji* (2009) i film *Hadžijino zvono* (u postprodukciji). Autorka je više dela poezije: *Deca* (2021), *Pesme za žive i mrtve* (2015), *Pre nego što sve počne da se vrti* (2011), *Ptičje oko na tarabi* (2011), *Crna kašika* (2007), *Istina ima teranje* (2003), *Pas koji je pojo sunce* (2001). Dobitnica je brojnih nagrada za pesničko stvaralaštvo: *Pero Despota Stefana* (2014), *Đura Jakšić* (2010), *Biljana Jovanović* (2010), *Todor Manojlović* (2009), *Miloš Crnjanski* (2007), *Borislav Mihajlović Mihiz* (2005).

Dr **Aleksandra MILOVANOVIĆ** je vanredna profesorka na Katedri za teoriju i istoriju Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu. Autorka je knjiga *Imaginarno polje filmske slike, čitanje i interpretacija* (2011) i *Transmedijalni narativi između filma i televizije* (2019), koja je osvojila nagradu DIALOGOS za najbolju knjigu u regionu u oblasti istraživanja kulture i teorije

medija u 2019. godini. Neki od njenih naučnih radova su: *Remediating Yugoslav Television Heritage* (2021), *Serbia: Reco(r)ding the Cinematic Turn* (2020), *Jutro će promeniti sve: Platformizacija javnih medijskih servisa Zapadnog Balkana* (2020), *Virtualna kultura i digitalna distribucija medijskih tekstova* (2017). Montirala je dokumentarne filmove, serije i video-instalacije: *Žurnal o ŽŽ* (Janko Baljak, u postprodukciji), *Druga strana svega* (Mila Turajlić, 2017, IDFA Winner), *Cinema Komunisto* (Mila Turajlić, 2011, Gold Hugo Award, FOCAL Award for Creative Use of Archival Footage), *Vukovar, poslednji rez* (Janko Baljak, 2006, Sarajevo Film Festival – Human Rights Award Winner), *Otmica* (Ivan Markov, 2003), *Sav taj folk* (Radovan Kupres i Bojan Vuletić, 2004, 8 epizoda), *Insajder* (Brankica Stanković, 2008–2014, 45 epizoda), *Toward a Concrete Utopia: Architecture in Yugoslavia* (MoMa, Njujork, 2018–2019). Dobitnica je nagrada za montažu filmova *Vukovar, poslednji rez* (2006), *Cinema Komunisto* (2011) i *Druga strana svega* (2018). Članica je Evropske mreže za studije filma i medija (NECS), jedan je od osnivača i članova Udruženja dokumentarista Srbije – *DokSrbija* i članica Udruženja filmskih montažera Srbije (UFMS).

Jelena MITROVIĆ je diplomirala na Katedri za filmsku i televizijsku produkciju Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu. Do 2021. godine producirala je više od 20 dugometražnih filmova, kao i nekoliko dokumentarnih i kratkih filmova. Producentkinja je filmova *Klopka* (2007) reditelja Srdana Golubovića (koji je premijerno prikazan na Berlinale Forum-u, osvojio je 22 međunarodne nagrade i ušao u uži izbor od devet filmova za nagradu Oskar za najbolji strani film), *Klip* (2012) rediteljke Maje Miloš (Tiger Award na međunarodnom filmskom festivalu u Roterdamu), kratkog animiranog filma *Rabbitland* (2013) u režiji Nikole Majdaka i Ane Nedeljković (*Kristalni medved*, Berlinale), filma *Krugovi* (2013) reditelja Srdana Golubovića (Specijalna nagrada žirija na Sundance FF, nagrada ekumenskog žirija Berlinale Forum) i dugometražnog igranog filma *Otac* (2020) reditelja Srdana Golubovića, koji je na Berlinskom filmskom festivalu u sekciji Panorama osvojio nagradu ekumenskog žirija i nagradu publike. Filmovi koje je producirala prikazani su na više od 800 festivala širom sveta i osvojili su više od 200 međunarodnih filmskih nagrada. Izabrana je za člana prestižne internacionalne mreže *Producer's on the Move* na filmskom festivalu u Kanu 2010.

godine. Članica je Evropske filmske akademije i upravnog odbora ACE producentske mreže (ACE Producers). Vanredna je profesorka na Katedri za FTV produkciju Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu.

Oleg NOVKOVIĆ bavi se igranim i dokumentarnim filmom, kao i pozorišnom režijom. Angažovan je kao redovni profesor filmske režije na Fakultetu dramskih umetnosti. Njegov igrani film *Živ čovek* (*The Living Man*, 2020) imao je svetsku premijeru na Cottbus Film Festival-u, a prikazan je i na Buenos Aires Film Festival-u i Sofia International Film Festival-u i FEST-u. Igrani film *Otadžbina* (*Patria*, 2015) premijerno je prikazan na Warsaw Film Festival-u, a potom i na filmskim festivalima u Talinu, Trstu i Kerali. Na filmskom festivalu u Lokarnu igrani film *Beli, beli svet* (*White White World*, 2010) imao je svetsku premijeru i osvojio je *Zlatnog leoparda* za glavnu žensku ulogu. *Beli, beli svet* prikazan je na preko 30 festivala širom sveta, uključujući i festival Tribeca u Njujorku, Pusan u Koreji, Mar del Plata u Argentini. Nagrađen je sa preko 25 nagrada za najbolji film, režiju, kameru i glavne uloge. Film *Sutra ujutru* (*Tomorrow Morning*, 2006) prikazan je na više od 50 domaćih i međunarodnih festivala i osvojio je preko 20 nagrada. Filmovi *Normalni ljudi* (*Normal People*, 2001) i *Kaži zašto me ostavi* (*Say Why Have You Left Me*, 1993) prikazani su na domaćim i internacionalnim festivalima. Oleg Novković je za dokumentarni film *Rudarska opera* (*Miner's Opera*, 2005) dobio nagradu *Zlatni vitez* za režiju na festivalu u Moskvi, kao i specijalnu nagradu žirija na festivalu u Motovunu. Dokumentarni film *Deca* (2002) dobitnik je nagrade *Prix Europe* u Berlinu. Oleg Novković režirao je i televizijske serije *Močvara* (2020) i *Složna braća* (1996), kao i pozorišnu predstavu *Detroit* (2017) u pozorištu Atelje 212.

Belma ÖZTÜRKAL PhD, is associate professor in Finance. She holds a PhD in Business Administration – Finance from Marmara University. She was at the University of Texas at Dallas, Department of Finance for her Post-Doc in 2008–2009. She was a visiting fellow at the Graduate Institute Geneva in 2019. She taught at Universities of Texas, Cologne Business School, Koç, Sabancı, Bilgi. She teaches Behavioral Finance, Corporate Finance, Financial Institutions and Markets, Portfolio Management in both graduate and undergraduate programs at the Department of International Trade and Finance Faculty of Management of Kadir Has University. She is the recipient of

Kadir Has Scientific Research Grant in 2018. She is the recipient of Pump Priming Fund Grant from Cass Business School, London, UK in 2010. She was General Manager of Koc Invest, the investment banking arm of the Fortune 500 company Koc Group in Turkey between 2000 and 2006. She was the General Manager and Board Member of HSBC Invest, which is the subsidiary of HSBC Bank Turkey in 1999–2000.

Danica PAJOVIĆ je TV scenaristkinja i vanredna profesorka na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu. Na Katedri za dramaturgiju predaje na predmetima na osnovnim i master studijama. Autorka je TV serija *Priđi bliže* (2010) i *Pare ili život* (2008–2010), dokumentarne serije *Biti čovek: Ivo Andrić* (2015), pozorišnih komada *Kanjoš* (2006) i *Ulcinjski gusar* (2011), kao i koscenaristkinja prve sezone televizijske serije *Senke nad Balkonom* (2017) i dela druge sezone serije *Žigosani u reketu* (2019–2020). Trenutno završava doktorske umetničke studije iz oblasti audio-vizuelnih umetnosti na FDU u Beogradu. Jedna je od osnivača Udruženja scenarista Srbije.

Miloš PAVLOVIĆ je diplomirao na Katedri za filmsku i televizijsku režiju Fakulteta dramskih umetnosti, gde danas radi kao redovni profesor i dekan. Angažovan je na predmetima Osnove filmske režije, Režija reklame i Režija za digitalno okruženje. Režirao je kratke igrane i televizijske filmove, dokumentarne i igrane TV programe, namenske filmove i preko 400 reklamnih spotova. Za kratki igrani film *Volim Beograd i...* (1994) dobio je nagradu za najbolji kratki film na Festivalu dokumentarnog, animiranog i kratkometražnog filma, kao i Kristalnu prizmu. Završio je program za razvoj multimedija na MuViReX Educational Institute u Atini 1994. Kao reditelj sarađuje sa MANGOS – STUDIOS i Cinegram FILM & TV PRODUCTIONS iz Atine. Autor je antiratne kampanje protiv bombardovanja *Confucius*, *Future*, *Lullaby*, *Wishful thinking*, *Lesson* (1999), koja je bila pobednik u kategoriji *Social and Charity Advertising* na šestom advertajzing festivalu Nove Evrope u Portorožu, u Sloveniji. U Srbiji i inostranstvu radi kao reditelj, kreativni direktor, scenarista, kopirajter, vođa kreativnog tima za reklamne agencije: *Saatchi & Saatchi*, *Ogilvy & Mather*, *BBDI*, *DDB*, *S Team Bates*, *Leo Burnett*, *McCann*. Bio je izvršni producent više reklamnih spotova za evropsko tržište. Član je Asocijacije filmskih reditelja Srbije.

Mr **Zorana POPOVIĆ** je producentkinja sa 20 godina iskustva u medijskoj industriji. Bila je producentkinja i izvršna producentkinja igranih i neigranih TV formata, te se bavila prodajom i distribucijom TV programa. Producirala je sledeće igrane serije: *Slatke muke* (2019–2020), 33 epizode, emiter Superstar TV, Prva TV; *Mamini sinovi* (2017–2018), 42 epizode, emiter TV PRVA; *Andrija i Anđelka* (2015–2016), 130 epizoda, emiteri TV Prva, RTL Hrvatska, Pop TV, 24 Vesti, TV Hayat/ATV i igrane serije *Na terapiji (In Treatment, 2008)*, 45 epizoda, emiter TV FOX. U okviru svog profesionalnog angažmana obavljala je akviziciju TV formata za produkciju i programa za distribuciju. Redovno posećuje internacionalne TV markete i učestvuje na nacionalnim i međunarodnim stručnim skupovima. Profesor je na Katedri za filmsku i TV produkciju Fakulteta dramskih umetnosti, gde predaje TV produkciju na osnovnim i master studijama.

Dr **Tijana POPOVIĆ MLAĐENOVIĆ** je redovni profesor FMU. U fokusu njenog naučnog istraživanja su: evropska muzika *fin de siècle-a*, poetika i stilistika savremene muzike (specijalizacija u oblasti savremene francuske muzike na Université Paris IV – Sorbonne), estetika i filozofija muzike, problematika muzičkog mišljenja, kao i interdisciplinarna muzikologija i nauka o umetnosti. Bila je gostujući profesor Jerusalimske Akademije za muziku i ples, Katedre za muzikologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Ljubljani, Litvanske Akademije za muziku i pozorište u Vilniusu, Muzičke akademije Univerziteta u Sarajevu, kao i Muzičke akademije Univerziteta u Cetinju. Autor je šest knjiga (o muzičkom pismu, Klodu Debisu, operi, muzičkom mišljenju, ontologiji muzičkog dela, interdisciplinarnosti i muzici), više od 120 članaka, a urednik je dvadeset knjiga.

MA **Stefan RADOJKOVIĆ** diplomirao je na Filozofском fakultetu Univerziteta u Beogradu, na Katedri za istoriju (2009). Poslediplomske studije nastavio je na Fakultetu političkih nauka (BU), na kom je 2014. godine stekao zvanje mastera politikologa za međunarodne poslove, odbranivši master rad *Dugotrajni društveni sukobi – Kosovo i Metohija od 1980. do 2008. godine*. Iste godine, u novembru, upisao je doktorske akademske studije, program Međunarodne i evropske studije FPN-a. Odlukom Svetog Arhijerejskog Sinoda 2017. godine imenovan je za sekretara Odbora za Jasenovac SAS SPC. Učestvuje od 2018. godine, kao stručni saradnik Muzeja žrtava

genocida u Beogradu, na projektu „Zločini na teritoriji bivše Jugoslavije u 20. i 21. veku”.

Dr **Nebojša ROMČEVIĆ** je redovni profesor na Katedri za teoriju i istoriju na Fakultetu dramskih umetnosti Univerziteta umetnosti u Beogradu, gde je diplomirao (1989), magistrirao (1994) i doktorirao (2002). Predaje na predmetima Istorija južnoslovenskog i srpskog pozorišta (osnovne studije), Metode analize drame (master studije) i Teorija i praksa sitkoma (doktorske studije). Tokom karijere objavio je veliki broj naučnih radova na polju teatrologije, a radi i kao dramski pisac i scenarista. Godine 2012. objavio je roman *Letnji dan do podne*, koji je preveden na danski i švedski jezik. Učesnik je velikog broja simpozijuma, konferencija i teatroloških skupova u Francuskoj, Španiji, Ukrajini, Engleskoj, Švajcarskoj itd. Izabrani radovi i naučne knjige dr Romčevića su: *Rane komedije Jovana Sterije Popovića* (Pozorišni muzej Vojvodine, 2004), *Jovan Sterija Popovich, Un classique parle à notre temps* (Sorbonne, Paris, 2008), *Komedija i društvo* (Službeni glasnik, 2010), *Osvajanje slobode ili strogo kontrolisana pobuna* (Teatron, 2005). Njegove drame prevedene su na sve važnije svetske jezike i igrane na mnogobrojnim scenama u zemlji i inostranstvu. Bio je direktor drame Narodnog pozorišta, *head of scripts* na TV Prva i u funkciji *show runner-a* za HBO Europe. Scenarista je filmova i televizijskih serija: *Hotel Balkan* (2020, 60 epizoda), *Balkanska međa* (2020, 3 epizode), *Stado* (2016), *Ko je kod Koje* (2015, 12 epizoda), *Bićemo prvaci sveta* (2015), *Samo večeras* (2011), *Dobre namjere* (2008, HRT, 8 epizoda), *Operacija Kajman* (2007, TV Nova, Hrvatska, 13 epizoda), *Ljubav, navika, panika* (2005–2007, RTV Pink, 35 epizoda), *Kazneni prostor* (2002–2003, RTS, 26 epizoda), *Kordon* (2002). Trostruki je dobitnik Sterijine nagrade, za teatrologiju i dva puta za dramski tekst. Dobitnik je i nagrada za najbolji scenario u Novom Sadu, Monpeljeu i Lucernu.

Levent SOYSAL, PhD completed his PhD at the Department of Anthropology, Harvard University (November 1999). Before joining Kadir Has University, he held positions as Postdoctoral Research Fellow at the Berlin Program for Advanced German and European Studies, Free University – Berlin (2001–2003). Between 1998 and 2001, he was an Assistant Professor of Anthropology at the John W. Draper Interdisciplinary Master's Program in Humanities and Social Thought, New York University, where he taught graduate courses in the area of The

City. Currently, he is the Assistant Dean of the Faculty of Communication. Soysal's topics of research and teaching interest include City and Globalization; Transnationalism, Youth, and Migration; Spectacle, Heritage and Performance; and (Theories of) Culture.

Mr Vanja ŠIBALIĆ je diplomirala na Katedri za filmsku i televizijsku produkciju Fakulteta dramskih umetnosti u Beogradu. Specijalizirala je na akademskim specijalističkim studijama Reklama i mediji. Radom *Klimatske promene nisu bajka – Ožiljci ostaju* (2009) osvojila je drugo mesto na svetskom takmičenju Međunarodne advertajzing asocijacije pod pokroviteljstvom Ujedinjenih nacija. Magistrirala je na FDU iz oblasti Producije dramskih umetnosti i medija. Radi kao vanredna profesorka za umetničku oblast Filmska i televizijska produkcija i angažovana je na predmetima Televizijska produkcija, Osnove televizijske delatnosti i Programiranje audio-vizuelnih sadržaja. Radila je kao kreativna direktorka i koordinatorka produkcije mnogih reklamnih kampanja iz domena humanitarnog delovanja i projekata društvene odgovornosti – *BELhospice*, *Beli štap*, Zavod za transfuziju krvi, *Očistimo Srbiju*, *Plavi krug*, *Karakterom protiv nasilja*, MTV Exit akcija protiv trgovine ljudima, *Čep za hendičep*, i drugih. Objavljuje radove iz oblasti televizijske produkcije i marketinške komunikacije. Dobitnica je Srebrne medalje Univerziteta umetnosti u Beogradu (2004).

Davor ŠVAIĆ je izvanredni profesor na Odsjeku montaže, te prodekan za međunarodnu i međuinstitucijsku suradnju Akademije dramske umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Upisao je 1996. godine Odsjek montaže na Akademiji dramske umjetnosti, gdje je 2003. stekao diplomu i titulu akademskog montažera. Već tijekom studija, od 1998. godine, počinje da radi na profesionalnim filmskim i televizijskim projektima kao slobodni filmski radnik, u sektorima postprodukcije, produkcije i režije, na projektima za domaća i strana tržišta. Nakon zaposlenja na ADU 2006. godine, uz brojne nastavne i izvannastavne aktivnosti, intenzivno se bavi svojom prvoodabranom profesijom – montažom. Usavršava se kroz profesionalni umjetnički i stručni rad, kao i kroz međunarodne radionice i programe umjetničkog i stručnog usavršavanja. Član je domaćih i međunarodnih profesionalnih udruženja i radnih skupina u audio-vizualnom području (OMC – Group of member states' experts on co-productions in the audiovisual sector,

SEECS – South-East European Cinema Schools, CCEECCI 16+1), predstavnik je Republike Hrvatske u Upravnom odboru *Eurimages-a*. Uz angažman u području filma i televizije, voditelj je EU projekta *Edu4Games – Izrada standarda zanimanja i kvalifikacija te novih studijskih programa za područje dizajna i razvoja videoigara*.

Dr **Elma TATARAGIĆ** diplomirala je dramaturgiju na ASU u Sarajevu 2001. Magistrirala je 2010. na Filozofskom fakultetu u Sarajevu, a doktorirala 2014. godine. Selektorica je glavnog programa Sarajevo Film Festivala. Predsjednica je Udruženja filmskih radnika BiH i urednica je svih programa ovog udruženja. Od 2002. predaje scenarij na Akademiji scenskih umjetnosti Sarajevo. Sada je u zvanju vanredne profesorice i prodekanesa je za međunarodnu saradnju. Koscenaristica je i producentica igranog filma *Snijeg* (2008), koji je režirala Aida Begić i koji je premijerno prikazan na Filmskom festivalu u Kanu. Nagrađena je i nagradom Udruženja filmskih radnika BiH *Ivica Matić* 2008. i 2016, te nagradom *Razija Lagumdžija* za profesora godine za 2008., 2011. i 2019. Objavila je knjige *Stil filmskog scenarija* 2011. i *Scenarij i filmska adaptacija* 2018. Članica je Udruženja filmskih radnika Bosne i Hercegovine i Evropske filmske akademije. Rediteljica je nagrađivanog kratkog filma *Sjećam se* (2016), te scenaristica igranih filmova *Sjever je poludio* (Aida Begić, 2003) i *Kada dan koji nije imao ime* (Teona Strugar Mitevska, 2017). Film *Bog postoji*, zove se *Petrunija* (2019), za koji je ona pisala scenarij, a režirala ga Teona Mitevska, imao je svjetsku premijeru u glavnoj konkurenciji filmskog festivala u Berlinu. Film *Šavovi* (2019), za koji je također pisala scenarij, a u režiji Miroslava Terzića, premijerno je prikazan na filmskom festivalu u Berlinu u programu Panorama. Oba filma uspješno su putovala po svjetskim festivalima i osvojila brojne nagrade, među kojima su i one za najbolji scenarij.

Marija VIĆIĆ, sa više od 20 godina iskustva u marketinškoj i komunikacijskoj industriji, poseduje iskustvo u svim oblastima komunikacije i oglašavanja. Odgovorna je za marketinšku promociju i komunikaciju McCann agencija u 12 zemalja Evrope, kao i TV projekata producijske kuće *Adrenalin*. Karijeru je započela u javnom servisu RTS, dok je poslednjih 19 godina radila na različitim pozicijama u okviru komunikacione kompanije *I&F Grupa*. Zajedno sa multidisciplinarnim agencijskim timovima u Adriatik i Nordijskoj

regiji, radila je na više međunarodno, regionalno i lokalno nagrađenih kampanja, stvarajući vrednost kako za poslovne partnere, tako i za agencije. Kao članica tima koji posluje u okviru *McCann Worldgroup*, najvećeg komunikacionog sistema u svetu, sarađuje sa međunarodnim ekspertima iz svih oblasti marketinga i deo je kreativne zajednice čiji je cilj integrisani pristup na međunarodnim i regionalnim kreativnim festivalima. Paralelno je vodila i tim za promociju i komunikaciju projekata produkcijske kuće *Adrenalin*, poput popularnog kviza *Potera*, TV serije *Žmurke* (Miloš Radivojević, 2019) i regionalne hit serije *Besa* (2018). Aktivna je članica nekoliko strukovnih udruženja, česta učesnica i predavačica na strukovnim događajima, festivalima i edukativnim programima. Završila je nekoliko specijalizovanih edukativnih programa poput: EAVE – European Audiovisual Entrepreneurs Marketing Workshop, London School of Public Relations, ISOD – Škola organizacionog razvoja, YC Startup School.

Bojan VULETIĆ nagrađivani scenarista i reditelj, diplomirao je filmsku i televizijsku režiju na Fakultetu dramskih umetnosti u Beogradu, na kom upravo završava doktorski umetnički projekat *Bela nedelja, scenario za dugometražniigrani film sa oniričkim motivima i strukturom dramaturgije snova*. Njegov debitantski dugometražniigrani film *Praktičan vodič kroz Beograd sa pevanjem i plakanjem* (2011) premijerno je prikazan u takmičarskom programu *East of the West*, na festivalu u Karlovim Varima. Dobitnik je međunarodne nagrade kritike *Fedeora* na festivalu u Puli, FIPRESCI nagrade kritike na festivalu Cinema City 2012, kao i specijalnih nagrada žirija na festivalima u Herceg Novom (2012) i *Jeonju International Film Asian Festival-u* (2013). Kao koscenarista sarađivao je sa Stefanom Arsenijevićem na dugometražnom omnibusu *Lost and Found* (2005) i na dugometražnom igranom filmu *Ljubav i drugi zločini* (2008). Njegov drugi igrani film u srpsko-makedonsko-bugarsko-francusko-ruskoj koprodukciji *Rekvijem za Gospodju J.* (2017) imao je svetsku premijeru na Berlinskom festivalu 2017. u programu *Panorama Special*, a dobitnik je brojnih nagrada (Grand Prix Wisebaden, Al Este del Plata i Fest 2017). Scenarista je i reditelj veoma zapažene i gledane TV serije *Porodica* iz 2021. godine. Član je Asocijacije filmskih reditelja Srbije i zaposlen je kao docent na Fakultetu za medije i komunikacije.

Srđan VULETIĆ diplomirao je na Odsjeku za režiju na Akademiji scenskih umjetnosti u Sarajevu 1995. godine. Reditelj je i scenarista nagrađivanih kratkometražnih i dugometražnih filmova, koji su prikazani na festivalima poput Berlina, Roterdama, Toronta, Pusana, EFA i dr. Učestvovao je u dokumentarnom filmu *SA-LIFE*, koji je osvojio nagradu Evropske filmske akademije FELIX (1994). Njegov kratki film *Troskok* (2000) osvojio je nagrade za najbolji film u okviru programa Panorama na 50. Berlinskom filmskom festivalu i na Njujork film festivalu. Autor je scenarija za kratki film *10 minuta* Ahmeda Imamovića, koji je 2002. godine osvojio nagradu Evropske filmske akademije za najbolji kratki film. Vuletićevigrani film *Ljeto u zlatnoj dolini* (2003) osvojio je nagradu *Tigar* na Rotterdam film festivalu 2004. Pored rada na scenariju i režiji (filmovi *Teško je biti fin*, 2007; *Idiličan dan u provinciji*, 2010; *Nevidljivi*, 2017), radio je i kao direktor fotografije kratkog dokumentarnog filma *Apollo: prvo ratno kino* (2013) i kao producent kratkih igranih filmova *Prva plata* i *Ram za sliku moje domovine* (2005), te dugometražnog dokumentarnog filma *Kroz naše oči* (2018). Član je Evropske filmske akademije i profesor na Akademiji scenskih umjetnosti Sarajevo u oblasti Režija i scenario, a od 2019. godine i dekan ASU.

Tomislav ZAJEC diplomirao je dramaturgiju na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Piše romane, scenarije, drame i poeziju. Uvršten je u više hrvatskih i inozemnih antologija proze, poezije i drame. Zaposlen je kao docent na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu. Autor je 11 originalnih dramskih tekstova, a njegove drame izvođene su u Zagrebu, Splitu, Varaždinu, Dubrovniku, Ljubljani, Sarajevu, Novom Sadu, Londonu, Buenos Airesu, Glasgowu, Bradfordu, Norwichu, Bukureštu, Braili i Ipswichu. Piše drame i scenarije, te radi kao dramaturg u kazalištima. Za dramu *Trebalo bi prošetati psa* nagrađen je Grand Prixom na 29. *Journées de Lyon des Auteurs de Theatre* u Lyonu 2018. godine. Peterostruki je dobitnik državne nagrade za dramsko djelo *Marin Držić*; dvostruki je dobitnik nagrade *Marul* festivala hrvatske drame i kazališta Marulićevi dani; nagrade *Darko Gašparović* Međunarodnog festivala malih scena Rijeka za dramaturgiju, kao i brojnih drugih nagrada za književni, scenaristički i dramaturški rad. Dosad je objavio: *Natanjelov dnevnik* u zborniku *U trenutku kao u divljini* (pozija, 1996); *Sjever-zlatni šut* (pozija, 1996); *Soba za razbijanje* (roman, 1998); *Rupa njegova imena* (pozija, 2000); *Ulaz u Crnu kutiju* (roman,

2001); *Ljudožderi* (roman, 2005); *Lunapark* (roman, 2009); *Odlasci* (drame, 2013); *Pravila igre: od prve ideje do prvog dramskog teksta* (priručnik, 2012); *Katolička krivnja* (poezija, 2016); *Dječak koji je želio biti tigar* (slikovnica, 2018); *Mala Moskva / Ono što nedostaje* (drame, 2019).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

654.197:004]:316.774(048)

РЕГИОНАЛНА конференција о ТВ
серијама Д мејкинг оф --- дигитална
прошлост и садашњост (2021 ; Београд)

Knjiga apstrakata / Regionalna konferencija o TV serijama
The Making of --- digitalna prošlost i sadašnjost, 27. i 28. maj
2021., Beograd ; [urednice Vanja Šibalić, Biljana Mitrović].
- Beograd : Fakultet dramskih umetnosti, 2021 ([Beograd] : River
print). - 47 str. ; 24 cm

Apstrakti na više jezika. - Tiraž 60. - Str. 9-10: The making of ...
digitalna prošlost i sadašnjost / Nevena Daković, Aleksandra
Milovanović. - Biografije učesnika: str. 31-47.

ISBN 978-86-82101-91-8

- a) Телевизијске серије - Социолошки аспект - Апстракти
- b) Дигитални медији - Апстракти

COBISS.SR-ID 40887049

FAKULTET
DRAMSKIH
UMJETNOSTI
U BEOGRADU

AKADEMIIA
SCENSKIH
UMJETNOSTI
SARAJEVO

- UNIVERZITET U SARAJEVU
- UNIVERSITY OF SARAJEVO
- AKADEMIIA SCENSKIH UMJETNOSTI
- ACADEMY OF PERFORMING ARTS
-

Sveučilište u Zagrebu
Akademija dramske umjetnosti

Република Србија

Министарство просвете,
науке и технолошког развоја